Uitspraak Geschillencommissie Kifid nr. 2023-0275

(prof. mr. M.L. Hendrikse, voorzitter en mr. R.G. de Kruif, secretaris)

Klacht ontvangen op	1 augustus 2022
Ingediend door	De consument
Tegen	Coöperatieve Rabobank U.A., gevestigd te Amsterdam, verder te noemen de bank
Datum uitspraak	5 april 2023
Aard uitspraak	Niet-bindend advies
Uitkomst	Vordering afgewezen
Bijlage	Relevante bepalingen uit de algemene voorwaarden van de bank

Samenvatting

Kredietverlening. Krediet op betaalrekening. De bank heeft de overeenkomst op het doorlopende krediet opgezegd. De commissie is van oordeel dat de bank dit mocht doen en daarbij niet naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid onaanvaardbaar heeft gehandeld. Het is niet gebleken dat de consument daardoor in de financiële problemen is geraakt of schade heeft geleden. De vordering van de consument moet daarom worden afgewezen.

1. Procedure

1.1 De behandelend commissie, verder te noemen de commissie, beslist op basis van het reglement en op basis van de door partijen aan Kifid ingestuurde documenten inclusief bijlagen. Het gaat om: 1) het klachtformulier van de consument; 2) de aanvullende stukken van de consument; 3) het verweerschrift van de bank; 4) de repliek van de consument en 5) de dupliek van de bank.

1.2 De commissie is van oordeel dat het niet nodig is de zaak mondeling te behandelen. De zaak wordt daarom op grond van de stukken beslist.

1.3 De consument heeft gekozen voor een niet-bindend advies. Dit betekent dat partijen elkaar niet aan de uitspraak kunnen houden.

2. Het geschil

Wat is er gebeurd?

2.1 De consument heeft een betaalrekening bij de bank. De consument had daarbij sinds 1995 een overeenkomst voor een doorlopend krediet met (laatstelijk) een limiet van € 20.000,00. Dit product werd door de bank aangeduid als ‘Krediet op Betaalrekening’.

2.2 De consument betaalde (laatstelijk) € 400,00 per maand voor zover hij in die maand voor meer dan € 400,00 van het krediet gebruik had gemaakt. Als minder krediet was gebruikt, betaalde hij die maand alleen tot het gebruikte krediet. Geen maandtermijn was verschuldigd als aan het einde van de voorgaande maand geen sprake was van een debetstand (rood staan). Bij een debetstand op het krediet werd per maand een rentevergoeding door de bank in rekening gebracht.

2.3 Bij brief van 22 maart 2022 heeft de bank de consument erover geïnformeerd dat het 'Krediet op Betaalrekening' stopt en wordt opgezegd. In deze brief was onder andere het volgende opgenomen:

"(…) We stoppen met het product omdat dit niet meer past bij de huidige maatschappelijke ontwikkelingen. Daarom bieden we langdurig roodstaan niet meer aan en zeggen we uw Krediet op Betaalrekening op. Dit betekent dat u van (…) geen geld meer kunt opnemen. Op uw betaalrekening heeft u op dit moment een schuld. Deze schuld gaat u aflossen binnen een ander product: een Doorlopend Krediet.
(…)
Uw schuld op deze betaalrekening zetten wij (…) om naar een Doorlopend Krediet met een blokkade.
Dit betekent dat u dan geen extra geld meer kunt opnemen.
U lost het Doorlopend Krediet af volgens dezelfde afspraken als voor uw Krediet op Betaalrekening. Natuurlijk kunt u ook extra aflossen.
(…)"

2.4 Per 23 mei 2022 heeft de bank het krediet van de consument geblokkeerd en gewijzigd in een product waarbij de consument uitsluitend kan aflossen en geen krediet meer kan opnemen. De maandtermijn van € 400,00 is vanaf dat moment door de bank aangewend als aflossing op het openstaande kredietbedrag.

2.5 De consument heeft bezwaar gemaakt tegen de beëindiging van het krediet. De bank heeft de bezwaren afgewezen. Dit heeft geleid tot zijn klacht bij Kifid.

De klacht en vordering

2.6 De consument klaagt erover dat de bank de mogelijkheid om op zijn betaalrekening krediet op te nemen heeft gestopt. De consument heeft ruim 25 jaar het doorlopend krediet gehad, wat hij gebruikte op het moment dat hij (tijdelijk) geld te kort kwam, en altijd aan zijn betalingsverplichtingen voldaan. In 1995 betrof het een krediet met een limiet van fl. 40.000,00, wat later door de bank eenzijdig is omgezet in een krediet met een limiet van € 20.000,00. De consument heeft het krediet conform de regels gebruikt en de verschuldigde (debet)rente altijd betaald. Het maakt de consument niet uit dat het product wordt losgekoppeld van zijn betaalrekening maar hij wil wel een mogelijkheid behouden om vrij geld te storten en op te nemen als hij dat nodig heeft. De bank heeft hem daarvoor echter geen alternatief geboden.

2.7 Volgens de consument kan de bank niet uitgaan van een document uit 2012 en de daarin genoemde voorwaarden omdat dit document niet door beide partijen is ondertekend en dus niet rechtsgeldig is. De consument heeft de bank verzocht om de 'echte' overeenkomst en voorwaarden uit 1995 te overleggen maar de bank heeft dat niet gedaan. Een opzegtermijn van 2 maanden bij een overeenkomst die al 27 jaar loopt, acht de consument ook niet redelijk en billijk. Verder heeft de bank haar zorgplicht geschonden door geen enkele toetsing te doen of het voor hem wel mogelijk is om € 400,00 per maand af te lossen. Hij zou akkoord kunnen gaan met dit bedrag als de bank gewoon weer een opnamemogelijkheid zou bieden. De bank had simpel een opnamemogelijkheid kunnen toevoegen aan het nieuwe krediet. Het door de bank opgelegde, gedwongen, alternatief is volgens de consument uitsluitend goed voor de winst van de bank en slecht voor hem.

2.8 De consument stelt schade te leiden en heeft dit begroot op een bedrag van € 3.563,85. Hij acht de bank gehouden zijn schade, inclusief wettelijke rente daarover vanaf 23 mei 2022, te compenseren of hem een opnamemogelijkheid op het krediet te geven.

Het verweer

2.9 De bank heeft verweer gevoerd tegen de stellingen van de consument. Voor zover relevant zal de commissie bij de beoordeling daarop ingaan.

3. De beoordeling

Waar gaat het om?

3.1 De commissie begrijpt dat de consument graag ongewijzigd gebruik zou willen maken van het doorlopend krediet of dat de bank een vergelijkbaar alternatief zou aanbieden. De commissie is echter van oordeel dat de bank bevoegd was om de overeenkomst op te zeggen en dat zij niet verplicht is een (vergelijkbaar) alternatief aan te bieden. De commissie licht dit als volgt toe.

Heeft de bank een opzegbevoegdheid?

3.2 In artikel 7:65 van het Burgerlijk Wetboek staat dat een kredietgever (de bank) een kredietovereenkomst met onbepaalde looptijd (in casu: het Krediet op Betaalrekening) kan beëindigen als dit in de kredietovereenkomst is overeengekomen, waarbij ten minste een opzegtermijn twee maanden in acht moet worden genomen.[1]

[1] Tekst van artikel 7:65 lid 2 BW is opgenomen in de bijlage bij deze uitspraak.

3.3 Volgens de bank blijkt haar opzegbevoegdheid uit artikel 181 van haar algemene voorwaarden voor betalen en online diensten (versie 2021).[2] Daarnaast heeft de bank aangevoerd op grond van artikel 35 van de Algemene Bankvoorwaarden bevoegd te zijn om dit gedeelte van de relatie met haar klanten op te zeggen.[3]

3.4 De consument heeft gesteld dat de bank zich niet mocht beroepen op de door haar overgelegde overeenkomst van 7 december 2012 met bijbehorende voorwaarden omdat deze overeenkomst niet door beide partijen is ondertekend, althans gesteld dat deze voorwaarden niet rechtsgeldig zijn. De commissie volgt echter de bank in haar stelling dat de door haar, uit de bankadministratie, overgelegde overeenkomst (van 7 december 2012) wel rechtsgeldig is voor wat betreft de afspraken die gelden tussen haar en de consument voor zijn betaalrekening en het voorheen bestaande krediet op zijn betaalrekening. Dat andere afspraken zijn gemaakt, of dat daar iets in staat wat niet klopt, is verder niet gesteld of gebleken. Voor zover de consument heeft gesteld dat de overeenkomst uit 1995 van toepassing is, heeft hij deze niet overgelegd. De bank heeft aangevoerd daarover niet meer te beschikken en deze bovendien niet relevant te achten omdat daaraan geen betekenis meer toekomt. Bij gebrek aan verder tegenbewijs moet ook worden uitgegaan van de in de administratie van de bank aanwezige overeenkomst.[4] In deze overeenkomst worden de algemene voorwaarden voor betaalrekeningen en betaaldiensten genoemd waarvan op het moment van de opzegging de meest recente versie uit 2021 van toepassing was. Op grond van deze voorwaarden heeft de bank een opzegbevoegdheid (zie 3.3). De bank heeft zich voorts gehouden aan de (minimale) opzegtermijn van twee maanden. Daarmee voldoet de opzegging van het krediet aan de wettelijke regels. Daarbij is wel van belang of de bank haar opzegbevoegdheid niet heeft gebruikt op een wijze die naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid onaanvaardbaar moet worden geacht.[5]

Heeft de bank onaanvaardbaar gehandeld?

3.5 De commissie is van oordeel dat de bank niet op een onaanvaardbare wijze gebruik heeft gemaakt van haar opzegbevoegdheid. De bank heeft de achtergrond toegelicht waarom zij al sinds 2015 is gestopt met het aanbieden van het product 'Krediet op de Betaalrekening'. Zo vindt de bank dat langdurig roodstand waarbij klanten enkel rente betalen, onwenselijk en niet meer passen bij het doel van een financieel gezond leven dat zij nastreeft voor haar klanten. Volgens de bank is sprake van een veranderde zienswijze met betrekking tot doorlopende kredieten en de zorgplicht die op de bank rust om verantwoorde kredieten te verstrekken.[6]

[2] Enkele relevante bepalingen uit deze voorwaarden zijn opgenomen in de bijlage bij deze uitspraak.
[3] De tekst van artikel 35 van de Algemene Bankvoorwaarden is ook opgenomen in de bijlage.
[4] Zie artikel 18 van de Algemene Bankvoorwaarden; tekst opgenomen in de bijlage.
[5] In de zin van artikel 6:248 lid 2 van het Burgerlijk Wetboek.
[6] Vergelijk GC Kifid 2020-100.

In 2015 heeft de bank daarom besloten het 'Krediet op Betaalrekening' niet meer aan te bieden en in 2022 heeft zijn besloten ook lopende overeenkomsten op te zeggen. Het geldt voor alle klanten, dus ook voor klanten op wie dit soort overwegingen wellicht niet of minder goed van toepassing zijn. De bank heeft daarmee een duidelijke en aanvaardbare beleidskeuze ten grondslag gelegd aan de opzegging. Verder merkt de commissie op dat de bank een opzegtermijn van twee maanden in acht heeft genomen. Hoewel de commissie kan begrijpen dat de consument werd verrast door het besluit van de bank, omdat hij de overeenkomst al 27 jaar had, maakt dat de gegeven opzegtermijn nog niet onredelijk. Het gaat om het besluit om geen (doorlopend) krediet meer aan de consument te verstrekken. Het voorts niet gesteld of gebleken dat de consument door deze, wellicht korte, opzegtermijn in de financiële problemen is geraakt. De bank heeft daarnaast een voorziening getroffen waardoor de consument de (resterende) schuld in termijnen kan afbetalen. Dit alles maakt dat de opzegging van het doorlopend krediet niet naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid onaanvaardbaar is.

3.6 Voor zover de consument heeft aangevoerd schade te lijden omdat hij nu wel rente dient te betalen over zijn uitstaande schuld, terwijl voorheen zijn inkomende creditgelden de hoogte van het krediet drukten, is de commissie van oordeel dat dat niet als schade kan worden gekwalificeerd. Het in mindering brengen van (inkomende) creditsaldi op het uitstaande krediet op zijn betaalrekening is niet hetzelfde als rente ontvangen over deze creditgelden. De rentevergoeding die de bank rekent over het (uitstaande) krediet kan ook niet worden vergeleken met de spaarrente die de consument over zijn spaargeld ontvangt. De consument kan bovendien, zoals de bank ook heeft bevestigd, zijn (inkomende) creditsaldi gebruiken om zijn (resterende) krediet (sneller) omlaag te brengen en daarmee zijn lasten te verminderen.

3.7 Duidelijk is dat de consument graag had gezien dat hij het betreffende doorlopend krediet, vanwege de flexibiliteit die dat voor hem bood, had kunnen behouden. De bank is echter niet verplicht een dergelijk product of vergelijkbaar alternatief aan te bieden.

Wat is de conclusie?

3.8 De conclusie is dat de bank de overeenkomst 'Krediet op betaalrekening' mocht opzeggen en daarbij niet naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid onaanvaardbaar heeft gehandeld. Het is voorts niet gebleken dat de consument daardoor in de financiële problemen is geraakt of schade heeft geleden. De vordering van de consument moet daarom worden afgewezen.

4. De beslissing

De commissie wijst de vordering af.

Deze uitspraak is niet-bindend. Tegen deze uitspraak staat geen beroep open bij de Commissie van Beroep Kifid. U kunt de zaak nog wel aan de rechter voorleggen.

Binnen 2 weken na verzending van de uitspraak kunt u schriftelijk verzoeken een overduidelijke vergissing in de uitspraak zoals een schrijffout, een verkeerde naam/datum of een rekenfout te herstellen. De beslissing in de uitspraak kan hiermee niet ter discussie worden gesteld. Ook kunt u binnen 2 weken na verzending van de uitspraak schriftelijk verzoeken de uitspraak aan te vullen als u vindt dat niet op alle onderdelen van uw vordering is beslist. Dit ziet niet op de situatie waarin u meent dat de Geschillencommissie Kifid niet op al uw argumenten is ingegaan. Meer informatie hierover staat onder vraag 58 en 59 van het Reglement Geschillencommissie Kifid – vanaf 1 april 2022, te vinden op de website www.kifid.nl/reglementen-en-statuten.

Contactgegevens Klachteninstituut Financiële Dienstverlening

Telefoonnummer: 070 - 333 8 999
Website: www.kifid.nl

Bijlage - Relevante bepalingen uit wet- en regelgeving

Hieronder enkele artikelen uit het burgerlijk wetboek en de algemene voorwaarden van de bank waarnaar in de uitspraak wordt verwezen.

Uit boek 7 van het Burgerlijk Wetboek (BW)

Artikel 65

1. De consument kan een kredietovereenkomst met onbepaalde looptijd te allen tijde kosteloos beëindigen. Indien partijen een opzeggingstermijn zijn overeengekomen, mag deze termijn niet langer zijn dan één maand.
2. De kredietgever kan, indien dit in de kredietovereenkomst is overeengekomen, een kredietovereenkomst met onbepaalde looptijd beëindigen door de consument met inachtneming van een opzegtermijn van ten minste twee maanden een opzegging te doen toekomen op papier of op een andere duurzame drager.
3. (…)

Uit de Algemene Bankvoorwaarden

Artikel 18 – Bewijskracht en bewaartermijn bankadministratie

Onze bankadministratie levert volledig bewijs op maar u mag tegenbewijs leveren.

1. Wij administreren de rechten en verplichtingen die u heeft of zal hebben in uw relatie met ons. Hieraan worden wettelijk hoge eisen gesteld. Onze administratie geldt in relatie met u als volledig bewijs, maar uiteraard mag u aantonen dat dit bewijs niet klopt.
2. De wet schrijft voor hoe lang wij onze administratie moeten bewaren. Na afloop van de wettelijke bewaartermijnen mogen wij de administratie vernietigen.

(…)

Artikel 35 – Opzegging van de relatie

U kunt de relatie opzeggen. Wij kunnen dit ook. Opzegging betekent dat de relatie eindigt en alle lopende overeenkomsten zo snel mogelijk worden afgewikkeld.

1. U kunt de relatie tussen u en ons opzeggen. Wij kunnen dit ook. Het is daarvoor niet nodig dat u in verzuim bent met de nakoming van een verplichting. Wij houden ons bij opzegging aan onze zorgplicht als genoemd in artikel 2 lid 1 ABV. Als u ons vraagt waarom wij de relatie opzeggen, dan laten wij u dat weten.
2. Opzegging betekent dat de relatie en alle lopende overeenkomsten worden beëindigd. Gedeeltelijke opzegging kan ook. In dat geval kunnen er bijvoorbeeld bepaalde overeenkomsten blijven bestaan.

3. Als er voor de beëindiging van een overeenkomst voorwaarden gelden, zoals een opzegtermijn, worden die nageleefd. Tijdens de afwikkeling van de relatie en de beëindigde overeenkomsten blijven alle toepasselijke voorwaarden van kracht.

Uit de Voorwaarden betalen en online diensten 2021

Hoofdstuk 7 Krediet op de rekening en Krediet op creditcard

Bepalingen voor Krediet op Betaalrekening

167. Inleiding
Als u een Krediet op Betaalrekening heeft, dan gelden voor dat krediet de volgende regels. Voor dit krediet heeft u een betaalrekening nodig. Hiervoor betaalt u kosten.

(…)

181. Wij zeggen het krediet op
Wij mogen het krediet altijd opzeggen. Hiervoor geldt een opzegtermijn van twee maanden. U mag het gebruikte krediet dan in de afgesproken maandbedragen terugbetalen.